

Teorija ratne vještine — okosnica tematskog sadržaja

U proteklih 30 godina »Vojno delo« je dalo značajan doprinos razvoju vojnonaučne misli, teorijskom i stručnom uzdizanju naših kadrova. Za takav rad časopis je dobio više priznanja od Vrhovnog komandanta, a imao je svestranu podršku organizacije Saveza komunistâ u JNA, komandi, škola i širokog kruga saradnika i čitalaca.

Časopis je rastao i razvijao se zajedno sa oružanim snagama i bio izraz tog razvitka. No, taj put nije bio bez dilema i teškoća. Ono što je najvažnije, časopis je u proteklih 30 godina bio u matici života oružanih snaga, svojim angažovanjem otvarao perspektivu razvoja i doprinosio teorijskom i stručnom uzdizanju kadrova. Razvijajući našu autentičnu vojnoteorijsku misao na iskustvima iz NOR-a i rezultatima posljeratnog razvoja oružanih snaga i države u cjelini, časopis je mnogo učinio u teorijskom oblikovanju i realizaciji koncepcije ONO. Titovo stvaralaštvo u svim oblastima pripreme društva za odbranu i društvenu samozaštitu, a naročito u razvoju oružanih snaga — njegovi teorijski radovi, bili su osnova na kojoj se gradila i razvijala teorijska misao u »Vojnom delu«.

Poznato je da je tematika »Vojnog dela« široka, upravo onako kao što su odbrana i bezbjednost zemlje složene i sveobuhvatne djelatnosti, koje obuhvataju sve oblasti društvenog, ekonomskog, političkog, vojnog i naučnog života. Takav širok tretman problema u »Vojnom delu« je dobar i koristan.

Ovom prilikom želio bih ukazati na neke zadatke časopisa kao teorijskog glasila.

Ne zanemarujući potrebu najšireg teorijskog tretmana rata kao društvene pojave, smatram da se »Vojno delo« mora još više posvetiti teoriji ratne vještine, odnosno pripremama društva i oružanih snaga za vođenje rata i oružane borbe. Teorija ratne vještine — strategija, operatika i taktika, na svoj način svi aspekti pripreme i vođenje oružane borbe — moraju biti okosnica sadržaja »Vojnog dela«. Imam osjećaj da, u posljednje vrijeme, ta tematika i iskustva iz bogate prakse jedinica, komandi i štabova nije dovoljno zastupljena. O tome je, uostalom, raspravljao i Savjet časopisa i doneo korisne prijedloge kako da se to prevaziđe.

Podržavajući takve napore Savjeta i Redakcije podvukao bih potrebu da se u »Vojnom delu« više njeguje polemika i stvaralačka

kritička misao. Naša pravila i drugi materijali u kojima su razrađena načela i postupci u oružanoj borbi ne bi smeli biti smetnja konstruktivnoj raspravi u traženju boljih rješenja, uopštavajući pri tom bogatu i inventivnu praksu. To je izuzetno značajno upravo zbog toga što u oblasti teorije ratne vještine, pa i teorijskom uopštavanju priprema društva za odbranu i društvenu samozaštitu, ponekad zaostajemo iza prakse jedinica i drugih odbrambenih struktura društva. Iskustva sa vježbi, savjetovanja, naučnih skupova i drugih aktivnosti u oružanim snagama i društvu materijal je koji nije dovoljno iskorišćen u časopisu. Moramo stvoriti takve uslove u kojima će se konstruktivnom i kritičkom borbom mišljenja još više osloboditi kreativne snage. Potencijali kojima raspolazemo u tom pogledu nisu mali, jer je znatan broj starješina završio najviše vojne škole i stekao ogromno iskustvo u praksi. Sem toga, stvorili smo svoje naučne institucije, bolje smo se povezali sa naučnim ustanovama i pojedincima u društvu, što predstavlja ogromnu snagu u daljem razvoju vojnoteorijske misli. Moramo uvijek polaziti od toga da nema pravne naučne misli ni teorije ako se kreće samo u okviru pravilskih odredbi, tumačenja usvojenih stavova, donetih rješenja, itd. Teorijska misao mora ići dalje od toga, ispred prakse.

Promjene u vojnoj doktrini i strategiji u svijetu su brze i česte. Razvoj novih oružja, borbenih sistema, oružanih snaga, doktrina i strategija je takva da traži ažurno praćenje tih promjena i procesa. U tom pogledu ne smijemo zaostajati, jer je to najneposrednije vezano za organizaciju, modernizaciju, borbenu gotovost oružanih snaga i bezbjednost zemlje.

Naši naučnoistraživački projekti treba da su više okrenuti praksi, pa će za njih veći interes pokazivati i publicistika. Nove ideje, a naročito dileme i ponuđena rješenja, treba da se verifikuju kroz časopis, što će znatno doprinijeti da se donesu bolje odluke. To će motivisati i podstaći na razmišljanje veći broj ljudi, što će doprinijeti da se rješenja što više približe životu i praksi.

Naš časopis će biti čitan i prihvaćen od čitalaca samo ako mu sadržaj bude dobar i aktuelan, ako starješine u njemu nađu ono što im je u funkciji zadataka, koji su sve složeniji i obimniji. To ne znači da se sadržaj »Vojnog dela« okreće prakticističkim problemima. Stvaralačka teorija uvijek mora biti okrenuta praksi, u njoj nalaziti inspiraciju i podsticaj. To posebno važi za naše društvo i oružane snage gdje se podruštvljavanjem odbrane i bezbjednosti sve više oslobađaju kreativne snage, u čijim inicijativama i stvaralaštvu naša teorijska misao mora naći svoje izвориšte.

U Naredbi o pokretanju časopisa, Vrhovni komandant je posebno podvukao potrebu obrađivanja iskustava iz našeg NOR-a, a naročito izučavanja operacija i bojeva. To je podvukao više puta, a naročito u intervjuu »Vojnom delu« 1973. kada je, pored ostalog, rekao da smo u narodnooslobodilačkom ratu imali svoju originalnu strategiju i taktiku oružane borbe koje su se u praksi pokazale superiornijim od neprijateljskih. O prednostima naše strategije drug Tito je nedavno govorio i na proslavi bitke na Neretvi. Ove riječi o potrebi izučavanja iskustava iz strategije i taktike NOR-a nisu slučajno upućene našem časopisu. To nas obavezuje da više nego do sada teorijski uopštavamo iskustva iz vođenja borbe, bojeva i operacija, da više pišemo o komandovanju, sadejstvu, oblicima manevra, inicijativi, angažovanju naroda u borbenim dejstvima itd. Teorijskim uopštavanjem borbenih dejstava iz NOR-a možemo mnogo učiniti i na osavremenjavanju naše vojnonaučne misli, obogatiti pravila i učiniti ih životnijim i bližim ratnim uslovima. Izučavanju iskustava, međutim, ne smemo prilaziti dogmatski, već ih povezivati sa savremenim uslovima.

»Vojno delo« je mnogo učinilo u svestranijem i širem društvenom tretmanu odbrane i bezbjednosti zemlje, čime je učinilo korak dalje u proširivanju tematskog sadržaja i angažovanja šireg kruga saradnika i van oružanih snaga. To je dobar put i način na koji se naša vojna publicistika, a »Vojno delo« posebno, mogu uključiti u opšte napore podruštvljavanja odbrane i bezbjednosti, što je izuzetno važan zadatak koji je postavio XI kongres SKJ. To je značajno zbog upoznavanja i uključivanja naših starješina u društveno-ekonomske i političke tokove života i razvijanja intenzivnijeg ideološko-političkog i vaspitnog rada. Prema tome, takve napore treba i dalje činiti. Međutim, »Vojno delo« ne bi smjelo da preuzme ulogu časopisa koji bi se pretežno bavio onim težišnim društvenim problemima opštenarodne odbrane i društvene samozaštite o kojima moraju pisati ostali časopisi u društvu. Naime, trebalo bi da se svi časopisi više nego do sada pozabave problemima opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. »Vojno delo«, kao opšteteorijski časopis može, kao i do sada, da daje podsticaj u tom pogledu, da svojim člancima, studijama o ratu, a naročito o pripremi i vođenju rata i oružane borbe, ponudi materijale na osnovu kojih bi ostali časopisi kvalifikovanije pisali o tim problemima.

»Vojno delo« mora biti inicijator i nosilac u razvijanju marksističke teorije o organizaciji socijalističkog društva za odbranu, a naročito u pripremi društva i oružanih snaga za vođenje opštenarod-

nog odbrambenog rata i oružane borbe. U tom pogledu treba više nego do sada razvijati saradnju među naučnim institucijama i časopisima u društvu i oružanim snagama.

Mislim da se i ovaj »okrugli sto« »Vojnog dela« uključuje u napore koji idu za tim da se što bolje organizujemo i iskoristimo značajne potencijale radi daljeg razvoja naučne misli i prakse u oblasti odbrane i društvene samozaštite.

LEO MATES

Korjeni obrambene doktrine i vanjske politike Jugoslavije

Zadatak obrane nezavisnosti i sigurnosti zemlje u suvremenom svijetu ne postavlja se u vakuumu, nego u kontekstu realnog stanja i koncepcija koje se razvijaju u njemu. Zato je potrebno da se najprije osvrnemo na suvremene svjetske tokove i u njih smjestimo politiku naše zemlje.

Još u četvrtom vijeku prije naše ere prvi pisac o ratnoj vještini Sun Cu Vu ustvrdio je da je najveći uspjeh strategije izvojevanje pobjede bez upotrebe vojnih snaga. Ova istina preživjela je više od dva milenijuma i sada se razvila u još decidiraniju tezu o tome da se u nuklearnoj eri ratovi ne mogu voditi bez nepodnošljivo velikih gubitaka i šteta po sve zaraćene strane i cijelo čovječanstvo. Tako je i došlo do prelaska iz hladnog rata u novo stanje detanta, u kojem i dalje postoje sukobi, jer uzroci za njih nisu otklonjeni, ali se obje strane čuvaju od toga da konfrontacija ne pređe mjeru koja bi ugrozila nastavak te kontrolirane konfrontacije.

Time je priznato da je hladni rat bio, u stvari, pored toga što je izazivao stalnu opasnost od katastrofe, također i velika zabluda. Eskalacija zategnutosti u njemu se odvijala kao da se radi o mogućnosti prelaza kritičnog praga u otvoreni rat. Kako se to htjelo izbjeći, stanje se zamrzavalo na visokom stupnju zategnutosti, koje je bilo slično stanju pred izbijanje rata u prošlosti. Stagnacija na tom stupnju zategnutosti, naravno, dovodila je neprekidno do opasnosti prekoračivanja kritične točke i nezaustavnog kretanja u otvoreni konflikt.